

محاسبه شاخص توسعه انسانی - کشور، استان تهران و شهرستانهای آن

دکتر محمدجواد محمودی^۱

چکیده

اندازه گیری میزان رشد یافتگی جوامع بر اساس سطح تولید یا درآمد سرانه در جهان از حدود پنجاه سال پیش مورد توجه قرار گرفته است. انجام این کار که در زندگی های ابتدائی و ساده انسان در گذشته می توانست به آسانی صورت گیرد، امروز کار مشکلی است. چرا که رشد یافتگی جامعه شامل جنبه های کمی می باشد در حالی که توسعه اقتصادی شامل جنبه های کیفی نیز می شود به همین دلیل برای سنجش میزان توسعه یافتگی جوامع و مقایسه بین آنها از یک سری شاخص های دیگر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی استفاده می شود. یکی از این شاخص ها، شاخص توسعه انسانی (HDI) می باشد.

از سال ۱۹۹۰ به بعد، برنامه توسعه سازمان ملل متحد هر ساله یک گزارش توسعه انسانی منتشر که در آن اندازه این شاخص برای هر کشور محاسبه می شود و کلیه کشورها بر اساس آن رتبه بندی می شوند. چنانچه در گزارش سازمان ملل شرح داده شده اندازه این شاخص همواره بین (۰) و (۱) قرار دارد. کشورهایی که اندازه شاخص توسعه انسانی آنها $0/9$ و بیشتر باشد دارای توسعه انسانی خیلی بالا، کشورهایی که اندازه شاخص توسعه انسانی آنها بین $0/8$ و $0/9$ باشد دارای توسعه انسانی بالا، کشورهای که دارای اندازه $0/5$ تا کمتر از $0/8$ هستند دارای توسعه استانی متوسط و کشورهای دارای اندازه کمتر از $0/5$ دارای توسعه انسانی پائین تلقی و نامیده شده اند. هدف گزارش حاضر محاسبه شاخص توسعه انسانی و مولفه های آن برای کشور، استان تهران و هر یک از شهرستانهای آن با استفاده از آمارهای موجود کشور در سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ است.

تاکنون محاسبه شاخص توسعه انسانی برای محدوده های کوچکتر از استان در کشور انجام نشده است و دلیل آن بیشتر فقر آمارهای تفصیلی در محدوده های کوچکتر از استان در زمینه تولید ناخالص داخلی بوده است. به هر حال تحقیق حاضر از جهتی به منظور ایجاد انگیزه در تولید آمارهای تفصیلی لازم در محدوده های شهرستانی صورت گرفته است.

واژگان کلیدی

شاخص توسعه انسانی، درآمد سرانه تعدیل شده، پیشرفت تحصیلی

۱ - عضو هیأت تحریریه فصلنامه جمعیت، عضو هیأت علمی دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی

مقدمه

اندازه گیری بهره مندی انسانها از زندگی، امریست در نهایت پیچیدگی که پرداختن به آن پیشینه ای چند ده ساله دارد. بدیهی است برای زنده ماندن و بهره مند شدن، غذا و ایمنی دو شرط ابتدائی است. تامین غذا از کمترین کمیت و کیفیت برای تنها زنده ماندن آغاز و به بیشترین حدود که امروزه برای گروه هائی از مردم فراهم شده رسیده است. تن پوش و سرپناه ایمنی لازم (و نه لزوماً کافی) انسان را در برابر عوامل پیرامونی سرما و گرما، بیماریها، جانوران و خطرات دیگر تامین می کند. این منظور نیز در ابتدا با استفاده از پشم و پوست حیوانات برای تن پوش و سنگ و چوب و امکانات دیگر طبیعت برای سرپناه حاصل شده است. اما تامین غذای بیشتر، متنوع تر و بهتر و سطوح ایمنی بالاتر و بهره مندی و لذت بیشتر از زندگی مستلزم کار و تجربه طولانی و تاریخی انسان بوده است که ضمن آن افزایش، گسترش و ترکیب دانسته های او منجر به پدید آمدن دانش ها شد. به این ترتیب اعتلای کمیت و کیفیت بهره مندیها نیازمند افزایش دانش های انسان گردید که قهرآدر تمام جهات توسعه یافت. بهداشت و درمان به وجود آمد. صنعت و تکنولوژی، راه و وسایل ارتباطی، حمل و نقل، تجارت، نظام های قضائی، آموزش، مسافرت، تفریحات، هنرها و ... گسترش پیدا کرد و دامنه بهره مندیهای انسان به صورت تصاعدی افزایش و ژرفا یافته و دنیای امروز را به وجود آورد که همچنان در مسیر تکامل به پیچیدگی بیشتر، گسترش سریع تر و سرعت افزون تر پیش می رود. در چنین شرایطی چگونه می توان بهره مندی افراد و گروه ها را از این مجموعه نعمات طبیعی و دست آوردهای انسان اندازه گیری و با افراد و گروههای دیگر مقایسه کرد؟ بدیهی است این کار از حالات ساده می تواند آغاز شود و امکان نداشته است که در ابتدا به جهات و جنبه های کثیرالوجوه بهره مندی پرداخته شود. پس ناگزیر و شاید بیشتر با این باور که قدرت مالی فرد یا گروه، شاخص اصلی بهره مندی است، در ابتدا به اندازه گیری آن به عنوان معیار کیفیت زندگی

پرداخته شده است. بنابراین از گذشته های دورمقایسه های ابتدائی بر اساس میزان دارائی، مبنای قضاوت و تمیز غنی از فقیر بوده است.

سیراندازه گیری و مقایسه بهره مندی انسانها که از حدود شش دهه پیش آغاز شده چنین بوده است که ابتدا در سطح بین المللی در آمد سرانه هر کشور را محاسبه یا برآورد و با یکدیگر مقایسه و در جداولی رتبه بندی کرده اند. برای این کار تولید ناخالص داخلی هر کشور (GDP) و سرانه آن (GDPP) ملاک قرار داده شد و این کار براساس این فرض بود که رشد اقتصادی کشور خود به خود به بهبود اقتصاد گروه ها و طبقات فقیر می انجامد. اما آمارهای جهانی، خلاف این برداشت و در مواردی عکس آن را نشان می داد. به این ترتیب، ملاک ناقص پیشرفت کشورها، قدرت مالی سرانه آنها بود که نشان نمی داد کالاها و خدمات چگونه توزیع می شود و چه میزان از عدالت در توزیع دست آوردها وجود دارد و دورتر از آن چه نسبتی از مساوات در جنبه های دیگر زندگی مانند بهره مندی از آموزش، بهداشت، حقوق اجتماعی و بسیار موضوع های دیگر به دست می آید. بنابراین بطور کلی میزان و چگونگی دسترسی به منابع و امکانات مادی و معنوی به اضافه عدالت در توزیع دست آوردها و رعایت حقوق و شان انسان است که به عنوان یک مجموعه، می تواند اندازه بهره مندی را در یک کشور نشان دهد و این مفاهیم در تعریف رشد که صرفاً گویای قدرت اقتصادی یک ملت است نمی گنجد. آنچه به تدریج ذهن محققان، اقتصاددانان و مسئولان سیاسی کشورها را متوجه خود کرد این بود که به جای مفهوم یک بعدی رشد، مفهومی جامع مورد نیاز است که رشد را نه تنها در وجه اقتصادی بلکه در وجوه اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و زیست محیطی و نیز در نظر گیرد. نیاز به تعریف رشد چند جانبه به تعریف توسعه منجر شد. در تعریف، "**رشد اقتصادی** یک کشور عبارت است از افزایش تولید ملی واقعی سرانه آن کشور در طول یک دوره بلند مدت" اما "**توسعه اقتصادی** فرآیندی است که در یک رشته تحولات و تغییرات بنیادی در ساختارهای

اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه به وقوع می پیوندد.^{*} پس رشد مفهومی یک بعدی است اما توسعه معنایی چند بعدی با وجه معنوی و مردمی دارد. برای حصول توسعه بایستی به رشدها در زمینه های جداگانه دست یافت. میزان توسعه به میزان رشد در هر زمینه و کثرت زمینه های رشد بستگی دارد. برای اندازه گیری توسعه، اندازه گیری میزان رشد در زمینه های گوناگون لازم است. از طرفی نظر به اینکه در مفهوم توسعه مجموعه بهره مندیهای انسانی مطرح است و در این مفهوم به شأن و منزلت انسان توجه می شود و تأمین نیازهای گوناگون و ارضای همه خواسته های او مدنظر قرار دارد، پس آنرا **توسعه انسانی** نامیده اند. باید توجه کرد که توسعه انسانی از دیدگاه فلسفی به معنا و مفهوم توجه و احترام به فردیت انسان است، به این معنی که توسعه انسانی نیل هر فرد به خواسته ها و آرزوهای فردیش را هدف قرار می دهد و نمی خواهد که افراد انسانی به عنوان اجزائی در یک مجموعه یکدست شده، همگی تابع الگوهای مادی و معنوی ثابت و یکنواختی باشند که برای یک جامعه در نظر گرفته می شود و بدون توجه به تفاوت های فردی انسانها به آن تکلیف و تحمیل می گردد. هر فرد بایستی بتواند با رعایت **حدود خود و حقوق دیگران** در مسیر نیل به تمام نیازها و آرزوهای شخصی پیش رود. در اولین گزارش توسعه انسانی در سال ۱۹۹۰، توسعه به صورت **فرآیند گسترش انتخاب های انسانی** تعریف شده است. واژه انتخاب لزوماً به مردم بر می گردد و منظور آن است که مردم در کانون توسعه قرار دارند و اعتلای زندگی آنها، اساس توسعه جامعه است. از طرفی فرد انسانی با دانش و کار خود رشد و توسعه را به وجود می آورد. پس **فرد انسان هم هدف توسعه و هم ابزار توسعه** است اما به عنوان اصلی ترین ابزارها.

براساس این تفکرات، اندازه گیری بهره مندی انسانها در زمینه های گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی با تهیه معیارهایی در هر زمینه آغاز گردید. این معیارها

* - مبانی توسعه اقتصادی - دکتر روزبهان.

که برای اندازه گیری بهره مندی در وجوه گوناگون کار و زندگی تعریف می شوند معیارهای توسعه نام دارند. یکی از این معیارها شاخص کیفیت فیزیکی زندگی موریس است که از سه شاخص جزئی، امید زندگی در یک سالگی، مرگ و میر نوزادان و باسوادی، با وزن های مساوی، در اواخر دهه ۶۰ میلادی پیشنهاد گردید و از آن نتایجی تحلیلی به دست آمد.

شاخص دیگر شاخص ترکیبی توسعه اجتماعی است که توسط موسسه تحقیقات برای توسعه سازمان ملل در سال ۱۹۷۰ تهیه شد و از ترکیب ۷۳ شاخص جزئی با وزن های متفاوت محاسبه می شد. این شاخص های جزئی از جمله در زمینه های امید زندگی در زمان تولد، سرانه مصرف پروتئین، برق، انرژی، فولاد، نسبت ارزش افزوده بخش صنعت در اقتصاد، درصد ثبت نام در مدارس به کل جمعیت در سن تحصیل، تیراژ روزنامه برای هر هزار نفر، ارزش سرانه بازرگانی خارجی و با وزنه های متفاوت محاسبه شده است.

چنانکه گفته شد از سال ۱۹۹۰ به بعد برنامه توسعه سازمان ملل متحد، هر ساله یک گزارش توسعه انسانی برای کشورهای جهان منتشر می کند. در این گزارش کشورهای پنج قاره از نظر تعداد زیادی شاخص های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی مانند آموزشی، بهداشتی، سیاسی، زیست محیطی، سهم زنان در اشتغال و درآمد و غیره با یکدیگر مقایسه می شوند. اما مقایسه کلی کشورها از دیدگاه توسعه، با استفاده از یک شاخص کلی به نام شاخص توسعه انسانی صورت می گیرد.

شاخص توسعه انسانی (HDI)

این شاخص میانگین حسابی اندازه های سه شاخص دیگر با وزن های مساوی است این سه عبارتند از شاخص امید زندگی E، شاخص آموزش Ed و شاخص تولید ناخالص داخلی واقعی سرانه P.

$$HDI = \frac{E + Ed + P}{3}$$

چنانکه ذیلاً خواهد آمد اندازه هر یک از این سه شاخص بین صفر و یک قرار دارد و بنابراین اندازه شاخص توسعه انسانی هم در هر جامعه عددی است بین (۰) و (۱).^(۱) کشورهایی که اندازه شاخص توسعه انسانی آنها ۰/۹ و بیشتر باشد دارای توسعه انسانی خیلی بالا، کشورهایی که اندازه شاخص توسعه انسانی آنها بین ۰/۸ و ۰/۹ باشد دارای توسعه انسانی بالا، آنهایی که دارای اندازه ۰/۵ تا ۰/۸ هستند دارای توسعه انسانی متوسط و بقیه که دارای اندازه کمتر از ۰/۵ اند دارای توسعه انسانی پائین تلقی و نامیده شده اند.

هدف گزارش حاضر، محاسبه شاخص توسعه انسانی و مولفه های آن، برای کشور، استان تهران و شهرستانهای ۱۳ گانه آن بوده است. محاسبه این شاخص برای محدوده شهرستانهای کشور تاکنون صورت نگرفته زیرا فقر اطلاعات و آمارهای تفصیلی لازم به ویژه در مورد امید زندگی و تولید ناخالص داخلی در قالب شهرستان این امکان را فراهم نکرده است. با وجودی که این مشکل همچنان پابرجاست، یک انگیزه این گزارش جلب توجه و علاقه مراجع آماری به تهیه اطلاعات لازم در قالب محدوده های جغرافیایی کوچکتر از استان است.

متغیر (Indicator) و شاخص (Index)

برای هر یک از آیتم های امید زندگی، آموزش و تولید ناخالص داخلی سرانه شاخصی تعریف شده که اندازه آن در هر جامعه از آمارهای مربوطه محاسبه می گردد. اما برای آنکه بتوان اندازه هر یک از این شاخص ها را در چند کشور

مقایسه کرد، لازم است علاوه بر محاسبه شاخص، به حداقل و حداکثر اندازه آن در آن کشورها توجه کرد.

درباره امید زندگی و آموزش اگر حداکثر و حداقل اندازه شاخص در چند جامعه مورد مقایسه را با i_M و i_m و اندازه آن در جامعه مورد نظر با I و اندازه شاخص آنرا با I نشان دهیم داریم:

$$I = \frac{i - i_m}{i_M - i_m}$$

اندازه شاخص همواره بین صفر و یک قرار دارد.

شاخص امید زندگی (E)

اگر اندازه شاخص امید زندگی در چند جامعه مورد مقایسه، حداکثر e_M ، حداقل e_m و برای جامعه مورد نظر e_i باشد. شاخص امید زندگی این جامعه چنین

$$E_i = \frac{e_i - e_m}{e_M - e_m} \quad \text{به دست می آید:}$$

در سال ۱۹۷۷ آمارهای جهانی حداقل و حداکثر امید زندگی در کشورهای مورد مقایسه را ۸۵ و ۲۵ سال نشان می دهد که این ارقام تاکنون مورد استفاده هستند بنابراین همواره داریم:

$$E_i = \frac{e_M - 25}{85 - 25} = \frac{e_M - 25}{60}$$

در این گزارش اندازه e_i و E_i برای کشور، استان و شهرستان های تهران در شش سال، با استفاده از ارقام سرشماری جمعیت در سالهای ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵، به روشهای کارشناسی جمعیت شناختی محاسبه و در جداول شماره ۲۲ و ۲۳ ثبت شده است.

شاخص آموزش (Ed)

این شاخص، از ترکیب دو شاخص دیگر به دست می آید یکی شاخص «درصد باسوادی بزرگسالان» (L) و دیگری شاخص «نسبت ترکیبی ثبت نام ناخالص در سطوح ابتدائی، متوسطه و عالی» (R).

شاخص در صد باسوادی بزرگسالان:

اگر در چند جامعه مورد مقایسه درصد یا شاخص باسوادی افراد ۱۵ ساله و بالاتر با i نشان داده شود نظر به اینکه مقادیر حداکثر و حداقل این درصد برای همه جوامع ۱۰۰ و صفر می باشد بنابراین شاخص باسوادی برای یک جامعه شماره i ، $L_i = \frac{l_i - 0}{100 - 0} = \frac{l_i}{100}$ است. در این گزارش درصد باسوادی افراد ۱۵ ساله و بالاتر با استفاده از ارقام سرشماری جمعیت در سالهای ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ به روش های کارشناسی جمعیت شناختی برای کل کشور، استان و شهرستان های تهران در شش سال محاسبه و در جدول ۲۴ ثبت شده است.

شاخص «نسبت ترکیبی ثبت نام ناخالص در سطوح ابتدایی، متوسطه و

عالی» در مناطق و سالهای مختلف:

میانگین حسابی درصدها یا شاخص های تعداد دانش آموزان در هریک از سه دوره تحصیلی نامبرده، به جمعیت در سن تحصیل در آن دوره به عنوان نسبت ترکیبی ثبت نام ناخالص در مجموع سه دوره فوق به کار رفته است. اگر این میانگین درصدها را با r نشان دهیم مقادیر حداکثر و حداقل آن در همه جامعه ها می تواند ۱۰۰ و صفر باشد بنابراین شاخص برای جامعه i ام چنین به دست می آید:

$$R_i = \frac{r_i - 0}{100 - 0} = \frac{r_i}{100}$$

در این گزارش تعداد دانش آموزان در این دوره ها از سازمان آموزش و پرورش و نیز مدیریت آموزش و پرورش استثنائی شهر تهران و سازمان آموزش و پرورش و نیز مدیریت آموزش و پرورش استثنائی شهرستان های تهران و تعداد دانشجویان از

موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم و تحقیقات و فن آوری و نیز اداره کل فناوری اطلاعات دانشگاه آزاد اسلامی دریافت شده است. از طرفی تعداد جمعیت در سن تحصیل در هر یک از دوره ها با استفاده از ارقام سرشماری ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ به روشهای کارشناسی جمعیت شناختی برای کل کشور، استان و شهرستان های تهران محاسبه و درصد های مربوطه در جدول ۲۵ درج شده است.

برای محاسبه شاخص آموزش، L_i با ضریب ۲ و R_i با ضریب ۱ با یکدیگر جمع شده و به ۳ تقسیم می شوند. نتیجه برای کل کشور، استان و شهرستان های تهران در جدول ۲۶ داده شده است.

$$Ed_i = \frac{2L_i + R_i}{3}$$

شاخص تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی تعدیل شده (PPPS)

این شاخص با استفاده از اندازه تولید ناخالص داخلی یک کشور به قیمت ثابت محاسبه می شود. مراحل محاسبه این شاخص به نحوی که در جدول شماره ۲۷ مشاهده می شود از این قرار است:

رقم تولید ناخالص داخلی کشور به میلیارد ریال در سطر اول به جمعیت کل کشور در سطر دوم تقسیم شده و تولید ناخالص داخلی سرانه به هزار ریال در سطر سوم ثبت شده است. اما این رقم تولید سرانه به قیمت جاری است و برای واقعی کردن آن از شاخص بهای تولید کننده در ایران در سالهای مختلف و انتخاب سال ۸۱ به عنوان سال پایه در سطر چهارم استفاده شده است (این شاخص بها در سالهای مختلف، خود بر اساس شاخص سال پایه ۱۳۷۶=۱۰۰ محاسبه شده) با استفاده از ارقام سطر چهارم و فرمول زیر:

$$\text{سرانه در سال مورد نظر} \times \frac{\text{شاخص بهای سال پایه (۸۱)}}{\text{شاخص بهای سال مورد نظر}} = \text{سرانه واقعی در سال مورد نظر}$$

رقم سرانه واقعی نسبت به سال پایه ۸۱ محاسبه و در سطر پنجم ثبت شده است. اما این رقم بایستی به ارز دلار تبدیل شود. برای این کار نرخ دلار نسبت به ریال برای هریک از سالها جداگانه تعیین شده است به این ترتیب که با استفاده از آمارهای بانک مرکزی میانگین نرخ دلار در دوازده ماه هر سال محاسبه و برای آن سال در سطر ششم نوشته شده. آنگاه با تقسیم رقم سرانه واقعی در سطر ۵ به رقم نرخ ارز در سطر ۶ تولید ناخالص داخلی واقعی سرانه کشور به دلار در سطر ۷ به دست آمده است که بایستی برای رسیدن به مقصود یعنی امکان مقایسه تولید سرانه کشورها، این رقم نیز تعدیل (adjust) شود. برای درک مطلب به توضیح زیر توجه شود:

با یک واحد از پول هر کشور مثلاً ایران می توان مقدار معینی از هریک از کالاها را خریداری کرد پس برای خرید بسته ای از واحد کالاهاى مختلف (مثلاً نان p_1 ، پروتئین p_2 ، پارچه مشخص p_3 ، مسکن مشخص p_4 و ...) یعنی بسته $(p_1 + p_2 + \dots + p_n)$ بایستی A ریال پردازیم درحالی که برای خرید همین بسته از واحد کالاها در کشور دیگر ممکن است A ریال ناکافی و یا اضافی باشد پس برای این که یک معیار بین المللی داشته باشیم لازم است اولاً رقم سرانه همه کشورها را با ارز واحدی مثلاً دلار بیان کنیم و ثانیاً قدرت خرید این سرانه به دلار را در هر کشور محاسبه نمائیم تا بتوانیم قدرت خرید سرانه ها را در کشورهای مختلف با هم مقایسه کنیم. به عمل اول تبدیل به ارز و به عمل دوم تعدیل (adjustment) می گوئیم. در این صورت برای هر کشور ضریبی کلی به دست می آید که نسبت قدرت خرید ارز آن کشور را نسبت به دلار (در خود این کشور نه جای دیگر) نشان می دهد. مثلاً نسبتی که برای قدرت خرید سرانه ریال نسبت به دلار (در کشور ایران) در سال ۸۵ از محاسبات کارشناسی به دست آمده است رقم ۳ می باشد به این معنی که با سرانه دلاری در ایران می توان مجموعه ای از واحد کالاها را خریداری کرد که سه برابر مجموعه همین واحد کالاها در آمریکاست. پس با توجه به جدول،

قدرت خرید تولید ناخالص واقعی سرانه کشور به دلار در سال ۸۵ معادل قدرت خرید ۷۵۶۶ دلار در آمریکا خواهد بود.

پس از برآورد و ثبت ضریب تعدیل کلی برای سرانه دلاری در سطر هشتم، ضرب کردن هر رقم سطر هفتم در رقم نظیر آن در سطر هشتم، ارقام مندرج در سطر نهم جدول به عنوان معادل تعدیل شده دلاری برای سرانه تولید یا درآمد در کشور ایران به دست آمده است. در جدول شماره ۳۱ همین مراحل برای استان تهران طی شده است.

شاخص تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی (P)

و اما برای محاسبه شاخص تولید سرانه، هرگاه ارزش تولید ناخالص واقعی سرانه تعدیل شده در یک کشور را با $ppps_i$ و حداکثر این ارزش را در کشورهای مورد مقایسه با $ppps_M$ و حداقل را با $ppps_m$ نشان دهیم شاخص (به روشی که توضیح آن موضوع این گزارش نیست) با این فرمول به دست می آید.

$$P = \frac{\log ppps_i - \log ppps_m}{\log ppps_M - \log ppps_m}$$

حداکثر و حداقل درآمد سرانه کشورها برابر ۴۰۰۰۰ دلار و ۱۰۰ دلار گرفته می شود. بنابراین فرمول بالا را می توان همواره به این صورت مورد استفاده قرار داد:

$$P = \frac{\log ppps_i - \log 100}{\log 40000 - \log 100}$$

و یا

$$P = \frac{\log ppps_i - 2}{4/60 - 2} = \frac{\log p_i - 2}{2/60}$$

اندازه این شاخص نیز همواره بین صفر و یک قرار دارد.

در جداول شماره ۱ تا ۶ و نیز جداول مشتق از آن اندازه شاخص تولید انسانی (HDI) از روی سه شاخص (مولفه) معرفی شده، به این صورت محاسبه شده است:

$$(HDI)_i = \frac{E_i + Ed_i + P_i}{3}$$

در این گزارش ارقام تولید ناخالص داخلی به قیمت های جاری برای کل کشور در سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ و برای استان تهران در سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ از سایت مرکز آمار ایران گرفته شده. رقم سال ۸۵ کل کشور و ارقام سالهای ۸۴ و ۸۵ استان تهران با استفاده از میانگین رشد بین سالهای گذشته، برآورد شده است. رقم جمعیت در سالهای مختلف نیز با استفاده از نتایج سرشماری سالهای ۷۵ و ۸۵ و روشهای کارشناسی جمعیت شناختی برآورد شده است.

ضریب تعدیل در هر سال نیز با استفاده از ارقام تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی کشور ایران در سالهای مختلف در گزارش های سالانه توسعه انسانی سازمان ملل به دست آمده است.

توضیحی درباره جداول

جداول ۱ تا ۶ این گزارش موقعیت استان تهران و شهرستانهای آنرا نسبت به یکدیگر و کل کشور از لحاظ شاخص توسعه انسانی و مولفه های آن نشان می دهد. اما در این جداول موقعیت استان تهران نسبت به سایر استانهای کشور مشخص نیست. تهیه شاخص توسعه انسانی و مولفه های آن برای تمام استانها با روشی که در این پژوهش به کار رفته است کاری زمان بر و هزینه بر است و توفیق آن در مجال این مقاله دست نمی داد. اما برای آنکه از اطلاعات موجود حداقل استفاده ای بشود، برای مقایسه استانها، از شاخص توسعه انسانی استانهای کشور در گزارش های اقتصادی سازمان مدیریت و برنامه ریزی در جداول (الف) و (ب) استفاده شد. با این توضیح که این جداول فقط برای سالهای ۷۵، ۸۱ و ۸۲ بر اساس برآوردهای بانک مرکزی از ارقام درآمد و هزینه خانوار تهیه شده، (اما جداول گزارش حاضر با استفاده از برآوردهای درآمد و هزینه خانوار توسط مرکز آمار ایران تهیه گردیده اند)

در جدول (الف) شاخص توسعه انسانی استانها در سه سال نامبرده و در جدول (ب) رتبه این استانها در مقایسه با یکدیگر از لحاظ این شاخص در این سالها داده شده اند و بطوریکه دیده می شود استان تهران در این سالها همواره رتبه اول توسعه انسانی را بین استانهای کشور داشته است.

جدول الف) شاخص توسعه انسانی استانها در سالهای مختلف

ردیف	نام استان	۱۳۷۵	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۱	آذربایجان شرقی	٪۷۱۹	٪۶۸۹	٪۷۰۹
۲	آذربایجان غربی	٪۶۵۰	٪۶۶۲	٪۶۹۲
۳	اردبیل	٪۷۰۵	٪۶۶۰	٪۶۹۶
۴	اصفهان	٪۷۸۹	٪۷۴۹	٪۷۵۷
۵	ایلام	٪۶۷۵	٪۶۹۰	٪۷۱۸
۶	بوشهر	٪۷۰۶	٪۷۲۳	٪۷۳۵
۷	تهران	٪۸۴۲	٪۷۸۵	٪۷۸۹
۸	چهارمحال و بختیاری	٪۶۸۲	٪۶۸۶	٪۷۲۴
۹	خراسان	٪۶۹۸	٪۶۹۸	٪۷۱۶
۱۰	خوزستان	٪۷۴۶	٪۷۱۴	٪۷۳۰
۱۱	زنجان	٪۶۴۹	٪۶۷۷	٪۷۰۵
۱۲	سمنان	٪۷۵۱	٪۷۲۳	٪۷۳۳
۱۳	سیستان و بلوچستان	٪۵۴۵	٪۵۷۷	٪۶۴۶
۱۴	فارس	٪۷۸۵	٪۷۲۹	٪۷۴۰
۱۵	قزوین	-	٪۷۳۵	٪۷۵۷
۱۶	قم	٪۷۹۵	٪۷۰۸	٪۷۲۶
۱۷	کردستان	٪۶۱۹	٪۶۲۵	٪۶۷۰
۱۸	کرمان	٪۷۳۹	٪۶۹۵	٪۷۱۴
۱۹	کرمانشاه	٪۷۴۷	٪۶۷۹	٪۷۰۱
۲۰	کهگیلویه و بویر احمد	٪۶۲۳	٪۶۶۶	٪۶۹۸
۲۱	گلستان	-	٪۶۹۷	٪۷۱۹
۲۲	گیلان	٪۷۵۹	٪۷۳۲	٪۷۴۶
۲۳	لرستان	٪۶۸۰	٪۶۷۲	٪۶۹۶
۲۴	مازندران	٪۷۲۴	٪۷۲۵	٪۷۳۱
۲۵	مرکزی	٪۷۵۰	٪۷۰۸	٪۷۲۷
۲۶	هرمزگان	٪۶۹۳	٪۶۸۶	٪۷۱۱
۲۷	همدان	٪۶۳۷	٪۶۸۱	٪۷۰۳
۲۸	یزد	٪۷۷۸	٪۷۲۴	٪۷۳۴

جدول ب) رتبه استانهای کشور از نظر شاخص توسعه انسانی در سالهای مختلف

ردیف	نام استان	۱۳۷۵	۱۳۸۱	۱۳۸۲
۱	آذربایجان شرقی	۱۳	۱۷	۱۹
۲	آذربایجان غربی	۲۱	۲۵	۲۶
۳	اردبیل	۱۵	۲۶	۲۵
۴	اصفهان	۳	۲	۳
۵	ایلام	۲۰	۱۶	۱۵
۶	یوشهر	۱۴	۹	۷
۷	تهران	۱	۱	۱
۸	چهارمحال و بختیاری	۱۸	۱۸	۱۳
۹	خراسان	۱۶	۱۳	۱۶
۱۰	خوزستان	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱	زنجان	۲۲	۲۲	۲۰
۱۲	سمنان	۷	۸	۸
۱۳	سیستان و بلوچستان	۲۶	۲۸	۲۹
۱۴	فارس	۴	۵	۵
۱۵	قزوین	-	۳	۲
۱۶	قم	۲	۱۱	۱۲
۱۷	کردستان	۲۵	۲۷	۲۷
۱۸	کرمان	۱۱	۱۵	۱۷
۱۹	کرمانشاه	۹	۲۱	۲۲
۲۰	کهکیلویه و بویر احمد	۲۴	۲۴	۲۳
۲۱	گلستان	-	۱۴	۱۴
۲۲	گیلان	۶	۴	۴
۲۳	لرستان	۱۹	۲۳	۲۴
۲۴	مازندران	۱۲	۶	۹
۲۵	مرکزی	۸	۱۲	۱۱
۲۶	هرمزگان	۱۷	۱۹	۱۸
۲۷	همدان	۲۳	۲۰	۲۱
۲۸	یزد	۵	۷	۶

جدول ۱- شاخص توسعه انسانی کشور، استان تهران و شهرستانهای آن در سال ۱۳۸۰

Human development index (HDI) value	GDP index	Education index	Life expectancy index	Adjusted GDP per capita (PPP\$)	GDP per capita (PPP\$)	Combined gross enrolment ratio for primary secondary and tertiary schools (%)	Adult literacy rate (% ages 15 and above)	Life expectancy at birth (years)	تقسیمات کشوری
شاخص توسعه انسانی	شاخص تولید ناخالص داخلی	شاخص آموزش	شاخص امید زندگی	تولید ناخالص سرانه	تولید ناخالص سرانه	نسبت ترکیب دوره های تحصیلی سرانه	بیسوادگی	امید زندگی	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۰.۷۰۸	۰.۶۷۹	۰.۷۱۹	۰.۷۲۷	۵۸۲۴	۱۷۱۳	۶۰.۳۲	۷۷.۶۲	۶۸.۶	کل کشور
۰.۷۵۵	۰.۷۲۸	۰.۷۸۵	۰.۷۴۳	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۶۴.۹۸	۸۷.۴۶	۶۹.۶	استان تهران
۰.۷۴۸	۰.۷۳۸	۰.۷۹۶	۰.۷۱۰	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۷۰.۵۱	۸۴.۰۸	۶۷.۶	اسلامشهر
۰.۷۲۳	۰.۷۳۸	۰.۷۳۱	۰.۷۰۰	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۵۹.۳۱	۷۹.۹۶	۶۷.۰	پاکدشت
۰.۷۶۶	۰.۷۳۸	۰.۸۰۱	۰.۷۶۰	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۵۹.۱۲	۹۰.۵۸	۷۰.۶	تهران
۰.۷۴۵	۰.۷۳۸	۰.۷۶۰	۰.۷۳۷	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۶۶.۰۸	۸۰.۹۱	۶۹.۲	دماوند
۰.۷۴۷	۰.۷۳۸	۰.۷۸۲	۰.۷۲۲	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۷۵.۲۷	۷۹.۵۹	۶۸.۳	رباط کریم
۰.۷۲۶	۰.۷۳۸	۰.۷۱۱	۰.۷۳۰	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۵۹.۱۲	۷۷.۰۵	۶۸.۸	ری
۰.۷۳۰	۰.۷۳۸	۰.۷۲۵	۰.۷۲۷	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۵۸.۶۱	۷۹.۴۶	۶۸.۶	ساوجبلاغ
۰.۷۴۶	۰.۷۳۸	۰.۷۴۱	۰.۷۵۸	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۵۹.۱۲	۸۱.۶۱	۷۰.۵	شمیرانات
۰.۷۴۵	۰.۷۳۸	۰.۷۶۹	۰.۷۲۷	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۶۶.۸۸	۸۱.۸۱	۶۸.۶	شهریار
۰.۷۲۹	۰.۷۳۸	۰.۷۰۸	۰.۷۴۰	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۵۱.۶۳	۸۰.۴۴	۶۹.۴	فیروزکوه
۰.۷۶۴	۰.۷۳۸	۰.۷۹۳	۰.۷۶۳	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۶۳.۱۸	۸۷.۳۶	۷۰.۷	کرج
۰.۷۵۶	۰.۷۳۸	۰.۷۹۵	۰.۷۳۵	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۸۱.۰۷	۷۸.۷۴	۶۹.۱	نظرآباد
۰.۷۲۹	۰.۷۳۸	۰.۷۴۳	۰.۷۰۵	۸۳۰۲	۲۴۴۲	۶۵.۷۹	۷۸.۵۸	۶۷.۲	ورامین

جدول ۲- شاخص توسعه انسانی کشور، استان تهران و شهرستانهای آن در سال ۱۳۸۱

Human development index (HDI) value	GDP index	Education index	Life expectancy index	Adjusted GDP per capita (PPFS)	GDP per capita (PPPS)	Combined gross enrolment ratio for primary secondary and tertiary schools (%)	Adult literacy rate (% ages 15 and above)	Life expectancy at birth (years)	تقسیمات کشوری
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۰.۷۱۱	۰.۶۸۷	۰.۷۱۶	۰.۷۳	۶۰۹۶	۱۷۹۳	۵۷.۵۸	۷۸.۵۶	۶۸.۸	کل کشور
۰.۷۵۵	۰.۷۳۹	۰.۷۷۹	۰.۷۴۸	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۶۱.۵	۸۸.۰۶	۶۹.۹	استان تهران
۰.۷۴۷	۰.۷۳۹	۰.۷۸۸	۰.۷۱۵	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۶۶.۷۹	۸۴.۷۴	۶۷.۹	اسلامشهر
۰.۷۲۴	۰.۷۳۹	۰.۷۲۷	۰.۷۰۵	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۵۷.۰۹	۸۰.۵۲	۶۷.۳	پاکدشت
۰.۷۶۶	۰.۷۳۹	۰.۷۹۵	۰.۷۶۳	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۵۶.۳۶	۹۱.۰۵	۷۰.۸	تهران
۰.۷۴۵	۰.۷۳۹	۰.۷۵۵	۰.۷۴	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۶۳.۷۲	۸۱.۳۳	۶۹.۴	دماوند
۰.۷۴۶	۰.۷۳۹	۰.۷۷۳	۰.۷۲۵	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۷۱.۳۶	۸۰.۲۱	۶۸.۵	ریاض کریم
۰.۷۲۷	۰.۷۳۹	۰.۷۰۷	۰.۷۳۵	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۵۶.۳۶	۷۷.۸۶	۶۹.۱	ری
۰.۷۳۲	۰.۷۳۹	۰.۷۲۶	۰.۷۳	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۵۷.۰۹	۸۰.۳۶	۶۸.۸	ساوجبلاغ
۰.۷۴۶	۰.۷۳۹	۰.۷۳۵	۰.۷۶۳	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۵۶.۳۶	۸۲.۱	۷۰.۸	شمیرانات
۰.۷۴۵	۰.۷۳۹	۰.۷۶۴	۰.۷۳۲	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۶۳.۳	۸۲.۸۸	۶۸.۹	شهریار
۰.۷۱۸	۰.۷۳۹	۰.۶۸۸	۰.۷۲۸	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۴۴.۹۷	۸۰.۷۶	۶۸.۷	فیروزکوه
۰.۷۶۳	۰.۷۳۹	۰.۷۸۳	۰.۷۶۷	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۵۸.۷۹	۸۸.۰۱	۷۱	کرج
۰.۷۵۳	۰.۷۳۹	۰.۷۸۱	۰.۷۴	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۷۵.۳۲	۷۹.۵	۶۹.۴	نظرآباد
۰.۷۲۸	۰.۷۳۹	۰.۷۳۵	۰.۷۱	۸۳۶۴	۲۴۶۰	۶۱.۹۶	۷۹.۱۹	۶۷.۶	ورامین

جدول ۳- شاخص توسعه انسانی کشور، استان تهران و شهرستانهای آن در سال ۱۳۸۲

Human development index (HDI) value	GDP index	Education index	Life expectancy index	Adjusted GDP per capita (PPPS)	GDP per capita (PPPS)	Combined gross enrolment ratio for primary and tertiary schools (%)	Adult literacy rate (% ages 15 and above)	Life expectancy at birth (years)	تقسیمات کشوری
شاخص توسعه انسانی	نرخ تولید ناخالص برابری	آموزش	امید زندگی	نرخ تولید ناخالص سرانه	نرخ تولید ناخالص سرانه	نسبت ترکیب سن کم شاخص	باسوازی	امید زندگی	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۰.۷۱۴	۰.۶۹۲	۰.۷۱۵	۰.۷۳۵	۶۳۰۰	۱۸۵۲	۵۵.۴۷	۷۹.۵	۶۹.۱	کل کشور
۰.۷۵۷	۰.۷۴۸	۰.۷۷	۰.۷۵۲	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۷.۶۱	۸۸.۶۶	۷۰.۱	استان تهران
۰.۷۴۸	۰.۷۴۸	۰.۷۷۸	۰.۷۱۸	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۶۲.۶۵	۸۵.۴۱	۶۸.۱	اسلامشهر
۰.۷۲۷	۰.۷۴۸	۰.۷۲۴	۰.۷۰۸	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۴.۹	۸۱.۰۸	۶۷.۵	پاکدشت
۰.۷۶۷	۰.۷۴۸	۰.۷۸۵	۰.۷۶۸	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۲.۳۹	۹۱.۵۳	۷۱.۱	تهران
۰.۷۴۹	۰.۷۴۸	۰.۷۵۳	۰.۷۴۵	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۶۲.۵۲	۸۱.۷۵	۶۹.۷	دماوند
۰.۷۴۲	۰.۷۴۸	۰.۷۵۹	۰.۷۱۸	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۶۶.۰۷	۸۰.۸۴	۶۸.۸	ریاط کریم
۰.۷۲۸	۰.۷۴۸	۰.۶۹۹	۰.۷۳۸	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۲.۳۹	۷۸.۶۸	۶۹.۳	ری
۰.۷۳۷	۰.۷۴۸	۰.۷۲۹	۰.۷۳۵	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۶.۰۸	۸۱.۲۶	۶۹.۱	ساجزابلخ
۰.۷۴۷	۰.۷۴۸	۰.۷۳۵	۰.۷۶۷	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۲.۳۹	۸۲.۶	۷۱	شمیرانات
۰.۷۴۸	۰.۷۴۸	۰.۷۶۱	۰.۷۳۵	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۶۰.۵۱	۸۳.۹۵	۶۹.۱	شهریار
۰.۷۱۹	۰.۷۴۸	۰.۶۷۸	۰.۷۳۲	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۴۱.۱۲	۸۱.۰۹	۶۸.۹	فیروزکوه
۰.۷۶۴	۰.۷۴۸	۰.۷۷۵	۰.۷۷	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۵.۱۶	۸۸.۶۵	۷۱.۲	کرج
۰.۷۵۳	۰.۷۴۸	۰.۷۶۷	۰.۷۴۲	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۶۹.۶۳	۸۰.۲۵	۶۹.۶	نظرآباد
۰.۷۳۰	۰.۷۴۸	۰.۷۳۹	۰.۷۱۳	۸۷۹۶	۲۵۸۷	۵۹.۰۷	۷۹.۷۹	۶۷.۸	ورامین

جدول ۴- شاخص توسعه انسانی کشور، استان تهران و شهرستانهای آن در سال ۱۳۸۳

Human development index (HDI) value	GDP index	Education index	Life expectancy index	Adjusted GDP per capita (PPPS)	GDP per capita (PPPS)	Combined gross enrolment ratio for primary secondary and tertiary schools (%)	Adult literacy rate (% ages 15 and above)	Life expectancy at birth (years)	تقسیمات کشوری
شاخص	شاخص	شاخص	شاخص	نوبه ناخالص سرانه	نوبه ناخالص سرانه	نسبت ترکیب ثبت نام شاخص	یاسوادی	امید زندگی	
توسعه انسانی	نوبه ناخالص سرانه	آموزش	امید زندگی	تعدیل شده به دلار	واقعی به دلار	مدرسه اول، دوم، سوم، چهارم	بزرگسالان		
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۰.۷۱۰	۰.۶۷۸	۰.۷۱۳	۰.۷۳۸	۵۸۰۲	۱۸۷۲	۵۲.۰۲	۸۰.۴۴	۶۹.۳	کل کشور
۰.۷۴۹	۰.۷۲۵	۰.۷۶۵	۰.۷۵۷	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۴.۱۰	۸۹.۲۵	۷۰.۴	استان تهران
۰.۷۳۹	۰.۷۲۵	۰.۷۶۸	۰.۷۲۳	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۸.۲۱	۸۶.۰۷	۶۸.۴	اسلامشهر
۰.۷۱۵	۰.۷۲۵	۰.۷۰۷	۰.۷۱۳	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۴۸.۷۶	۸۱.۶۴	۶۷.۸	پاکدشت
۰.۷۵۹	۰.۷۲۵	۰.۷۸	۰.۷۷۲	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۴۹.۹۶	۹۲.۰۱	۷۱.۳	تهران
۰.۷۳۶	۰.۷۲۵	۰.۷۳۶	۰.۷۴۸	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۶.۵۷	۸۲.۱۷	۶۹.۹	دماوند
۰.۷۳۵	۰.۷۲۵	۰.۷۴۶	۰.۷۳۳	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۶۰.۹۳	۸۱.۴۷	۶۹	رباط کریم
۰.۷۲۲	۰.۷۲۵	۰.۶۹۷	۰.۷۴۳	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۴۹.۹۶	۷۹.۵	۶۹.۶	ری
۰.۷۲۶	۰.۷۲۵	۰.۷۱۵	۰.۷۳۸	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۰.۲۸	۸۲.۱۶	۶۹.۳	ساجزابلغ
۰.۷۳۹	۰.۷۲۵	۰.۷۳۱	۰.۷۷۲	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۴۹.۹۶	۸۳.۰۹	۷۱.۳	شمیرانات
۰.۷۴۲	۰.۷۲۵	۰.۷۶۱	۰.۷۴	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۸.۲۴	۸۵.۰۲	۶۹.۴	شهریار
۰.۷۱۲	۰.۷۲۵	۰.۶۷۴	۰.۷۳۷	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۳۹.۳۵	۸۱.۴۲	۶۹.۲	فیروزکوه
۰.۷۵۶	۰.۷۲۵	۰.۷۶۹	۰.۷۷۵	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۲.۲۲	۸۹.۳	۷۱.۵	کرج
۰.۷۴۲	۰.۷۲۵	۰.۷۵۲	۰.۷۴۸	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۶۳.۴۵	۸۱.۰۱	۶۹.۹	نظرآباد
۰.۷۱۷	۰.۷۲۵	۰.۷۰۷	۰.۷۱۸	۷۶۹۱	۲۴۸۱	۵۱.۳۲	۸۰.۴	۶۸.۱	ورامین

جدول ۵ - شاخص توسعه انسانی کشور، استان تهران و شهرستانهای آن در سال ۱۳۸۴

Human development index (HDI) value	GDP index	Education index	Life expectancy index	Adjusted GDP per capita (PPPS)	GDP per capita (PPPS)	Combined gross enrolment ratio for primary secondary and tertiary schools (%)	Adult literacy rate (% ages 15 and above)	Life expectancy at birth (years)	تقسیمات کشوری
شاخص توسعه انسانی	تولید ناخالص برحسب سرانه	آموزش	امید زندگی	تولید ناخالص سرانه تعدیل شده به دلار	تولید ناخالص سرانه واقعی به دلار	نسبت ترکیب سن کم به شاخص	پاسوادی بزرگسالان	امید زندگی	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۰.۷۲۱	۰.۷۰۴	۰.۷۱۶	۰.۷۴۳	۶۷۶۲	۲۲۵۴	۵۲.۰۲	۸۱.۳۹	۶۹.۶	کل کشور
۰.۷۵۲	۰.۷۳۲	۰.۷۶۵	۰.۷۶	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۲.۹۲	۸۹.۸۵	۷۰.۶	استان تهران
۰.۷۴۳	۰.۷۳۲	۰.۷۷۱	۰.۷۲۷	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۷.۹۵	۸۶.۷۴	۶۸.۶	اسلامشهر
۰.۷۲۲	۰.۷۳۲	۰.۷۲	۰.۷۱۷	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۱.۶۶	۸۲.۲	۶۸	پاکدشت
۰.۷۳	۰.۷۳۲	۰.۷۷۹	۰.۷۷۷	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۴۸.۶۶	۹۲.۴۹	۷۱.۶	تهران
۰.۷۴۳	۰.۷۳۲	۰.۷۴۴	۰.۷۵۳	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۸.۰۵	۸۲.۵۹	۷۰.۲	دماوند
۰.۷۳۸	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳	۰.۷۳۸	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۸.۷۸	۸۲.۱	۶۹.۳	ریاض کریم
۰.۷۲۶	۰.۷۳۲	۰.۶۹۸	۰.۷۴۷	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۴۸.۶۶	۸۰.۳۱	۶۹.۸	ری
۰.۶۸۸	۰.۷۳۲	۰.۷۲۲	۰.۶۱	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۰.۳۲	۸۳.۰۶	۶۹.۶	ساجبلاغ
۰.۷۴۲	۰.۷۳۲	۰.۷۱۹	۰.۷۷۵	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۴۸.۶۶	۸۳.۵۸	۷۱.۵	شمیرانات
۰.۷۴۴	۰.۷۳۲	۰.۷۵۷	۰.۷۴۲	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۵.۰۱	۸۶.۱	۶۹.۶	شهریار
۰.۷۱۵	۰.۷۳۲	۰.۶۷۴	۰.۷۴۰	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۳۸.۵۷	۸۱.۷۴	۶۹.۴	فیروزکوه
۰.۷۶۰	۰.۷۳۲	۰.۷۷	۰.۷۷۸	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۱.۱۱	۸۹.۹۴	۷۱.۷	کرج
۰.۷۴۴	۰.۷۳۲	۰.۷۴۹	۰.۷۵۲	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۶۱.۱۹	۸۱.۷۶	۷۰.۱	نظرآباد
۰.۷۲۲	۰.۷۳۲	۰.۷۱۵	۰.۷۲۲	۸۰۱۰	۲۶۷۰	۵۲.۴	۸۱	۶۸.۳	ورامین

جدول ۶ - شاخص توسعه انسانی کشور، استان تهران و شهرستانهای آن در سال ۱۳۸۵

Human development index (HDI) value	GDP index	Education index	Life expectancy index	Adjusted GDP per capita (PPP\$)	GDP per capita (PPPS)	Combined gross enrolment ratio for primary secondary and tertiary schools (%)	Adult literacy rate (% ages 15 and above)	Life expectancy at birth (years)	تقسیمات کشوری
شاخص توسعه انسانی	شاخص تولید ناخالص برابری	شاخص آموزش	شاخص امید زندگی	تولید ناخالص سرانه تعدیل شده به دلار (PPP\$)	تولید ناخالص سرانه واقعی به دلار (PPPS)	نسبت ترکیب تاهم مدارس ابتدایی، متوسطه و عالی	پاسوادی بزرگسالان	امید زندگی	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۰.۷۳۰	۰.۷۲۲	۰.۷۲	۰.۷۴۷	۷۵۶۶	۲۵۲۲	۵۱.۴	۸۲.۳۳	۶۹.۸	کل کشور
۰.۷۵۱	۰.۷۴۳	۰.۷۴۶	۰.۷۶۵	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۲.۴۶	۹۰.۴۵	۷۰.۹	استان تهران
۰.۷۵۰	۰.۷۴۳	۰.۷۷۵	۰.۷۳۲	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۷.۶۱	۸۷.۴	۶۸.۹	اسلامشهر
۰.۷۳۱	۰.۷۴۳	۰.۷۳۷	۰.۷۲۲	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۲.۴۶	۸۲.۷۶	۶۸.۳	پاکدشت
۰.۷۶۸	۰.۷۴۳	۰.۷۸۱	۰.۷۸۰	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۴۸.۴۳	۹۲.۹۷	۷۱.۸	تهران
۰.۷۵۰	۰.۷۴۳	۰.۷۵۱	۰.۷۵۷	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۹.۳۹	۸۳.۰۱	۷۰.۴	دهماوند
۰.۷۴۲	۰.۷۴۳	۰.۷۴	۰.۷۴۲	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۶.۵۳	۸۲.۷۳	۶۹.۵	رباط کریم
۰.۷۳۲	۰.۷۴۳	۰.۷۰۲	۰.۷۵۲	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۴۸.۴۳	۸۱.۱۳	۷۰.۱	ری
۰.۷۳۹	۰.۷۴۳	۰.۷۲۸	۰.۷۴۷	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۰.۷	۸۳.۸۶	۶۹.۸	ساوجبلاغ
۰.۷۴۸	۰.۷۴۳	۰.۷۲۲	۰.۷۸	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۴۸.۴۳	۸۴.۰۷	۷۱.۸	شمیرانات
۰.۷۵۰	۰.۷۴۳	۰.۷۶	۰.۷۴۸	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۳.۷۸	۸۷.۱۷	۶۹.۹	شهریار
۰.۷۲۱	۰.۷۴۳	۰.۶۷۵	۰.۷۴۵	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۳۸.۴۴	۸۲.۰۷	۶۹.۷	فیروزکوه
۰.۷۶۶	۰.۷۴۳	۰.۷۷۳	۰.۷۸۳	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۰.۶۸	۹۰.۵۹	۷۲	کرج
۰.۷۴۹	۰.۷۴۳	۰.۷۴۶	۰.۷۵۷	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۸.۸۴	۸۲.۵۲	۷۰.۴	نظرآباد
۰.۷۳۰	۰.۷۴۳	۰.۷۲	۰.۷۲۷	۸۵۰۰	۲۸۵۰	۵۲.۶۳	۸۱.۶۱	۶۸.۶	ورامین

جدول ۷- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در کل کشور در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۰۸	۰.۷۱۱	۰.۷۱۴	۰.۷۱۰	۰.۷۲۱	۰.۷۳۰
توسعه انسانی					
۰.۷۲۷	۰.۷۳۰	۰.۷۳۵	۰.۷۳۸	۰.۷۴۳	۰.۷۴۷
امید زندگی					
۰.۷۱۹	۰.۷۱۶	۰.۷۱۵	۰.۷۱۳	۰.۷۱۶	۰.۷۲۰
آموزش					
۰.۶۷۹	۰.۶۸۷	۰.۶۹۲	۰.۶۷۸	۰.۷۰۴	۰.۷۲۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۸- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در استان تهران در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۵۵	۰.۷۵۵	۰.۷۵۷	۰.۷۴۹	۰.۷۵۲	۰.۷۵۱
توسعه انسانی					
۰.۷۴۲	۰.۷۴۸	۰.۷۵۲	۰.۷۵۷	۰.۷۶۰	۰.۷۶۵
امید زندگی					
۰.۷۸۵	۰.۷۷۹	۰.۷۷۰	۰.۷۶۵	۰.۷۶۵	۰.۷۴۶
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۹- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان اسلامشهر در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۴۸	۰.۷۴۷	۰.۷۴۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۳	۰.۷۵۰
توسعه انسانی					
۰.۷۱۰	۰.۷۱۵	۰.۷۱۸	۰.۷۲۳	۰.۷۲۷	۰.۷۳۲
امید زندگی					
۰.۷۹۶	۰.۷۸۸	۰.۷۷۸	۰.۷۶۸	۰.۷۷۱	۰.۷۷۵
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۱۰- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان پاکدشت در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۲۲	۰.۷۲۴	۰.۷۲۷	۰.۷۱۵	۰.۷۲۳	۰.۷۳۱
امید زندگی	۰.۷۰۰	۰.۷۰۵	۰.۷۰۸	۰.۷۱۲	۰.۷۲۲
آموزش	۰.۷۳۱	۰.۷۲۷	۰.۷۲۴	۰.۷۰۷	۰.۷۲۷
تولید ناخالص داخلی سرانه	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۴۳

جدول ۱۱- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان تهران در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۶۶	۰.۷۶۶	۰.۷۶۷	۰.۷۵۹	۰.۷۶۳	۰.۷۶۸
امید زندگی	۰.۷۶۰	۰.۷۶۳	۰.۷۶۸	۰.۷۷۷	۰.۷۸۰
آموزش	۰.۸۰۶	۰.۷۹۵	۰.۷۸۵	۰.۷۸۰	۰.۷۸۱
تولید ناخالص داخلی سرانه	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۴۳

جدول ۱۲- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان دماوند در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۴۵	۰.۷۴۵	۰.۷۴۹	۰.۷۳۶	۰.۷۴۳	۰.۷۵۰
امید زندگی	۰.۷۳۷	۰.۷۴۰	۰.۷۴۵	۰.۷۴۸	۰.۷۵۷
آموزش	۰.۷۶۰	۰.۷۵۵	۰.۷۵۳	۰.۷۳۶	۰.۷۵۶
تولید ناخالص داخلی سرانه	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۴۳

جدول ۱۳- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای مؤلفه آن در شهرستان رباط کریم در سالهای مختلف

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰.۷۴۲	۰.۷۳۸	۰.۷۳۵	۰.۷۴۲	۰.۷۴۶	۰.۷۴۷	توسعه انسانی
۰.۷۴۲	۰.۷۳۸	۰.۷۳۳	۰.۷۱۸	۰.۷۲۵	۰.۷۲۲	امید زندگی
۰.۷۴۰	۰.۷۴۳	۰.۷۴۶	۰.۷۵۹	۰.۷۷۳	۰.۷۸۲	آموزش
۰.۷۴۳	۰.۷۳۲	۰.۷۲۵	۰.۷۴۸	۰.۷۳۹	۰.۷۳۸	تولید ناخالص داخلی سرانه

جدول ۱۴- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان ری در سالهای مختلف

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰.۷۳۲	۰.۷۲۶	۰.۷۲۲	۰.۷۲۸	۰.۷۲۷	۰.۷۲۶	توسعه انسانی
۰.۷۵۲	۰.۷۴۷	۰.۷۴۳	۰.۷۳۸	۰.۷۳۵	۰.۷۳۰	امید زندگی
۰.۷۰۲	۰.۶۹۸	۰.۶۹۷	۰.۶۹۹	۰.۷۰۷	۰.۷۱۱	آموزش
۰.۷۴۳	۰.۷۳۲	۰.۷۲۵	۰.۷۴۸	۰.۷۳۹	۰.۷۳۸	تولید ناخالص داخلی سرانه

جدول ۱۵- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان ساوجبلاغ در سالهای مختلف

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	
۰.۷۳۹	۰.۶۸۸	۰.۷۲۶	۰.۷۳۷	۰.۷۳۲	۰.۷۳۰	توسعه انسانی
۰.۷۴۷	۰.۶۱۰	۰.۷۳۸	۰.۷۳۵	۰.۷۳۰	۰.۷۲۷	امید زندگی
۰.۷۲۸	۰.۷۲۲	۰.۷۱۵	۰.۷۳۹	۰.۷۲۶	۰.۷۲۵	آموزش
۰.۷۴۳	۰.۷۳۲	۰.۷۲۵	۰.۷۴۸	۰.۷۳۹	۰.۷۳۸	تولید ناخالص داخلی سرانه

جدول ۱۶- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان شمیرانات در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۴۶	۰.۷۴۶	۰.۷۴۷	۰.۷۳۹	۰.۷۴۲	۰.۷۴۸
توسعه انسانی					
۰.۷۵۸	۰.۷۶۳	۰.۷۶۷	۰.۷۷۲	۰.۷۷۵	۰.۷۸۰
امید زندگی					
۰.۷۴۱	۰.۷۳۵	۰.۷۲۵	۰.۷۲۱	۰.۷۱۹	۰.۷۲۲
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۱۷- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان شهریار در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۴۵	۰.۷۴۵	۰.۷۴۸	۰.۷۴۲	۰.۷۴۴	۰.۷۵۰
توسعه انسانی					
۰.۷۲۷	۰.۷۳۲	۰.۷۳۵	۰.۷۴۰	۰.۷۴۲	۰.۷۴۸
امید زندگی					
۰.۷۱۹	۰.۷۶۴	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۵۷	۰.۷۶۰
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۱۸- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان فیروز کوه در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۲۹	۰.۷۱۸	۰.۷۱۹	۰.۷۱۲	۰.۷۱۵	۰.۷۲۱
توسعه انسانی					
۰.۷۴۰	۰.۷۲۸	۰.۷۳۲	۰.۷۳۷	۰.۷۴۰	۰.۷۴۵
امید زندگی					
۰.۷۰۸	۰.۶۸۸	۰.۶۷۴	۰.۶۷۴	۰.۶۷۵	۰.۶۷۵
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۱۹- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان گرج در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۶۴	۰.۷۶۳	۰.۷۱۹	۰.۷۵۶	۰.۷۶۰	۰.۷۶۶
توسعه انسانی					
۰.۷۶۲	۰.۷۶۷	۰.۷۳۲	۰.۷۷۵	۰.۷۷۸	۰.۷۸۳
امید زندگی					
۰.۷۹۳	۰.۷۸۳	۰.۶۷۸	۰.۷۶۹	۰.۷۷۰	۰.۷۷۳
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۲۰- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان نظرآباد در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۵۶	۰.۷۵۳	۰.۷۵۳	۰.۷۴۲	۰.۷۴۴	۰.۷۴۹
توسعه انسانی					
۰.۷۳۵	۰.۷۴۰	۰.۷۴۳	۰.۷۴۸	۰.۷۵۳	۰.۷۵۷
امید زندگی					
۰.۷۹۵	۰.۷۸۱	۰.۷۶۷	۰.۷۵۲	۰.۷۴۹	۰.۷۴۶
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۲۱- شاخص توسعه انسانی و شاخصهای آن در شهرستان ورامین در سالهای مختلف

۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
۰.۷۲۹	۰.۷۲۸	۰.۷۳۰	۰.۷۱۷	۰.۷۲۳	۰.۷۳۰
توسعه انسانی					
۰.۷۰۵	۰.۷۱۰	۰.۷۱۳	۰.۷۱۸	۰.۷۲۲	۰.۷۲۷
امید زندگی					
۰.۷۴۳	۰.۷۳۵	۰.۷۲۹	۰.۷۰۷	۰.۷۱۵	۰.۷۲۰
آموزش					
۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تولید ناخالص داخلی سرانه					

جدول ۲۲- امید زندگی در روز تولد در مناطق و سالهای مختلف

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۶۸.۶	۶۸.۸	۶۹.۱	۶۹.۳	۶۹.۶	۶۹.۸
استان تهران	۶۹.۶	۶۹.۹	۷۰.۱	۷۰.۴	۷۰.۶	۷۰.۹
اسلامشهر	۶۷.۶	۶۷.۹	۶۸.۱	۶۸.۴	۶۸.۶	۶۸.۹
پاکدشت	۶۷.۰	۶۷.۳	۶۷.۵	۶۷.۸	۶۸.۰	۶۸.۳
تهران	۷۰.۶	۷۰.۸	۷۱.۱	۷۱.۳	۷۱.۶	۷۱.۸
دماوند	۶۹.۲	۶۹.۴	۶۹.۷	۶۹.۹	۷۰.۲	۷۰.۴
رباط کریم	۶۸.۳	۶۸.۵	۶۸.۸	۶۹.۰	۶۹.۳	۶۹.۵
ری	۶۸.۸	۶۹.۱	۶۹.۳	۶۹.۶	۶۹.۸	۷۰.۱
ساوجبلاغ	۶۸.۶	۶۸.۸	۶۹.۱	۶۹.۳	۶۹.۶	۶۹.۸
شمیرانات	۷۰.۵	۷۰.۸	۷۱.۰	۷۱.۳	۷۱.۵	۷۱.۸
شهریار	۶۸.۶	۶۸.۹	۶۹.۱	۶۹.۴	۶۹.۶	۶۹.۹
فیروزکوه	۶۹.۴	۶۸.۷	۶۸.۹	۶۹.۲	۶۹.۴	۶۹.۷
کرج	۷۰.۷	۷۱.۰	۷۱.۲	۷۱.۵	۷۱.۷	۷۲.۰
نظرآباد	۶۹.۱	۶۹.۴	۶۹.۶	۶۹.۹	۷۰.۱	۷۰.۴
ورامین	۶۷.۳	۶۷.۶	۶۷.۸	۶۸.۱	۶۸.۳	۶۸.۶

جدول ۲۳- شاخص امید زندگی در روز تولد در مناطق و سالهای مختلف

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۰.۷۲۷	۰.۷۳۰	۰.۷۳۵	۰.۷۳۸	۰.۷۴۳	۰.۷۴۷
استان تهران	۰.۷۴۳	۰.۷۴۸	۰.۷۵۲	۰.۷۵۷	۰.۷۶۰	۰.۷۶۵
اسلامشهر	۰.۷۱۰	۰.۷۱۵	۰.۷۱۸	۰.۷۲۳	۰.۷۲۷	۰.۷۳۲
پاکدشت	۰.۷۰۰	۰.۷۰۵	۰.۷۰۸	۰.۷۱۳	۰.۷۱۷	۰.۷۲۲
تهران	۰.۷۶۰	۰.۷۶۳	۰.۷۶۸	۰.۷۷۳	۰.۷۷۷	۰.۷۸۰
دماوند	۰.۷۳۷	۰.۷۴۰	۰.۷۴۵	۰.۷۴۸	۰.۷۵۳	۰.۷۵۷
رباط کریم	۰.۷۲۲	۰.۷۲۵	۰.۷۱۸	۰.۷۳۳	۰.۷۳۸	۰.۷۴۲
ری	۰.۷۳۰	۰.۷۳۵	۰.۷۳۸	۰.۷۴۳	۰.۷۴۷	۰.۷۵۲
ساوجبلاغ	۰.۷۲۷	۰.۷۳۰	۰.۷۳۵	۰.۷۳۸	۰.۶۱۰	۰.۷۵۲
شمیرانات	۰.۷۵۸	۰.۷۶۳	۰.۷۶۷	۰.۷۷۲	۰.۷۷۵	۰.۷۸۰
شهریار	۰.۷۲۷	۰.۷۳۲	۰.۷۳۵	۰.۷۴۰	۰.۷۴۳	۰.۷۴۸
فیروزکوه	۰.۷۴۰	۰.۷۲۸	۰.۷۳۲	۰.۷۳۷	۰.۷۴۰	۰.۷۴۵
کرج	۰.۷۶۲	۰.۷۶۷	۰.۷۷۰	۰.۷۷۵	۰.۷۷۸	۰.۷۸۳
نظرآباد	۰.۷۳۵	۰.۷۴۰	۰.۷۴۳	۰.۷۴۸	۰.۷۵۲	۰.۷۵۷
ورامین	۰.۷۰۵	۰.۷۱۰	۰.۷۱۳	۰.۷۱۸	۰.۷۲۲	۰.۷۲۷

جدول ۲۴- درصد با سوادی افراد ۱۵ ساله و بالاتر در مناطق و سالهای مختلف

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۷۷.۶۲	۷۸.۵۶	۷۹.۵۰	۸۰.۴۴	۸۱.۳۹	۸۲.۳۳
استان تهران	۸۷.۴۶	۸۸.۰۶	۸۸.۶۶	۸۹.۲۵	۸۹.۸۵	۹۰.۴۵
اسلامشهر	۸۴.۰۸	۸۴.۷۴	۸۵.۴۱	۸۶.۰۷	۸۶.۷۴	۸۷.۴۰
پاکدشت	۷۹.۹۶	۸۰.۵۲	۸۱.۰۸	۸۱.۶۴	۸۲.۲۰	۸۲.۷۶
تهران	۹۰.۵۸	۹۱.۰۵	۹۱.۵۳	۹۲.۰۱	۹۲.۴۹	۹۲.۹۷
دماوند	۸۰.۹۱	۸۱.۳۳	۸۱.۷۵	۸۲.۱۷	۸۲.۵۹	۸۳.۰۱
رباط کریم	۷۹.۵۹	۸۰.۲۱	۸۰.۸۴	۸۱.۴۷	۸۲.۱۰	۸۲.۷۳
ری	۷۷.۰۵	۷۷.۸۶	۷۸.۶۸	۷۹.۵۰	۸۰.۳۱	۸۱.۱۳
ساجزاد	۷۹.۴۶	۸۰.۳۶	۸۱.۲۶	۸۲.۱۶	۸۳.۰۶	۸۳.۸۶
شمیرانات	۸۱.۶۱	۸۲.۱۰	۸۲.۶۰	۸۳.۰۹	۸۳.۵۸	۸۴.۰۷
شهریار	۸۱.۸۱	۸۲.۸۸	۸۳.۹۵	۸۵.۰۲	۸۶.۱۰	۸۷.۱۷
فیروزکوه	۸۰.۴۴	۸۰.۷۶	۸۱.۰۹	۸۱.۴۲	۸۱.۷۴	۸۲.۰۷
کرج	۸۷.۳۶	۸۸.۰۱	۸۸.۶۵	۸۹.۳۰	۸۹.۹۴	۹۰.۵۹
نظرآباد	۷۸.۷۴	۷۹.۵۰	۸۰.۲۵	۸۱.۰۱	۸۱.۷۶	۸۲.۵۲
ورامین	۷۸.۵۸	۷۹.۱۹	۷۹.۷۹	۸۰.۴۰	۸۱.۰۰	۸۱.۶۱

جدول ۲۵- نسبت ترکیبی* نیت نام نا خالص در سطوح ابتدایی، متوسطه** و عالی در مناطق و سالهای مختلف

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۶۰.۳۳	۵۷.۵۸	۵۵.۴۷	۵۳.۰۲	۵۲.۰۲	۵۱.۴۰
استان تهران	۶۴.۹۸	۶۱.۵۰	۵۷.۶۱	۵۴.۱۰	۵۲.۹۲	۵۲.۴۶
اسلامشهر	۷۰.۵۱	۶۶.۷۹	۶۲.۶۵	۵۸.۲۱	۵۷.۹۵	۵۷.۶۱
پاکدشت	۵۹.۳۱	۵۷.۰۹	۵۴.۹۰	۴۸.۷۶	۵۱.۶۶	۵۲.۴۶
تهران	۵۹.۱۲	۵۶.۳۶	۵۲.۳۹	۴۹.۹۶	۴۸.۶۶	۴۸.۴۳
دماوند	۶۶.۰۸	۶۳.۷۲	۶۲.۵۲	۵۶.۵۷	۵۸.۰۵	۵۹.۳۹
رباط کریم	۷۵.۳۷	۷۱.۳۶	۶۶.۰۷	۶۰.۹۳	۵۸.۷۸	۵۶.۵۳
ری	۵۹.۱۲	۵۶.۳۶	۵۲.۳۹	۴۹.۹۶	۴۸.۶۶	۴۸.۴۳
ساوجبلاغ	۵۸.۶۱	۵۷.۰۹	۵۶.۰۸	۵۰.۲۸	۵۰.۳۳	۵۰.۷۰
شمیرانات	۵۹.۱۲	۵۶.۳۶	۵۲.۳۹	۴۹.۹۶	۴۸.۶۶	۴۸.۴۳
شهریار	۶۶.۸۸	۶۳.۳۰	۶۰.۵۱	۵۸.۲۴	۵۵.۰۱	۵۳.۷۸
فیروزکوه	۵۱.۶۳	۴۴.۹۷	۴۱.۱۲	۳۹.۳۵	۳۸.۵۷	۳۸.۴۴
کرج	۶۳.۱۸	۵۸.۷۹	۵۵.۱۶	۵۲.۲۲	۵۱.۱۱	۵۰.۶۸
نظرآباد	۸۱.۰۷	۷۵.۳۲	۶۹.۶۳	۶۳.۴۵	۶۱.۱۹	۵۸.۸۴
ورامین	۶۵.۷۹	۶۱.۹۶	۵۹.۰۷	۵۱.۳۲	۵۲.۴۰	۵۲.۶۳

* Indicator

** متوسطه شامل راهنمایی متوسطه نظری و فنی و حرفه ای و کاردانش و پیش دانشگاهی است

جدول ۲۶- شاخص آموزش در مناطق و سالهای مختلف

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۰.۷۱۹	۰.۷۱۶	۰.۷۱۵	۰.۷۱۳	۰.۷۱۶	۰.۷۲۰
استان تهران	۰.۷۸۵	۰.۷۷۹	۰.۷۷۰	۰.۷۶۵	۰.۷۶۵	۰.۷۴۶
اسلامشهر	۰.۷۹۶	۰.۷۸۸	۰.۷۷۸	۰.۷۶۸	۰.۷۷۱	۰.۷۷۵
باکدشت	۰.۷۳۱	۰.۷۲۷	۰.۷۲۴	۰.۷۰۷	۰.۷۲۰	۰.۷۲۷
تهران	۰.۸۰۱	۰.۷۹۵	۰.۷۸۵	۰.۷۸۰	۰.۷۷۹	۰.۷۸۱
دماوند	۰.۷۶۰	۰.۷۵۵	۰.۷۵۳	۰.۷۳۶	۰.۷۴۴	۰.۷۵۱
رباط کریم	۰.۷۸۲	۰.۷۷۳	۰.۷۵۹	۰.۷۵	۰.۷۴۳	۰.۷۴۰
ری	۰.۷۱۱	۰.۷۰۷	۰.۶۹۹	۰.۶۹۷	۰.۶۹۸	۰.۷۰۲
ساوجبلاغ	۰.۷۲۵	۰.۷۲۶	۰.۷۲۹	۰.۷۱۵	۰.۷۲۲	۰.۷۲۸
شمیرانات	۰.۷۴۱	۰.۷۳۵	۰.۷۲۵	۰.۷۲۱	۰.۷۱۹	۰.۷۲۲
شهریار	۰.۷۶۹	۰.۷۶۴	۰.۷۶۱	۰.۷۶۱	۰.۷۵۷	۰.۷۶۰
فیروزکوه	۰.۷۰۸	۰.۶۸۸	۰.۶۷۸	۰.۶۷۴	۰.۶۷۵	۰.۶۷۵
کرج	۰.۷۹۳	۰.۷۸۳	۰.۷۷۵	۰.۷۶۹	۰.۷۷۰	۰.۷۷۳
نظرآباد	۰.۷۹۵	۰.۷۸۱	۰.۷۶۷	۰.۷۵۲	۰.۷۴۹	۰.۷۴۶
ورامین	۰.۷۴۳	۰.۷۳۵	۰.۷۲۹	۰.۷۰۷	۰.۷۱۵	۰.۷۲۰

جدول ۲۷ - معایبه (ppps) برای کشور

سال	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
تولید ناخالص داخلی کشور به میلیارد ریال	۷۳۶۷۵۶	۹۴۴۵۲۴	۱۱۹۴۴۱۸	۱۵۰۸۰۵۶	۲۰۹۰۸۹۳	۲۷۱۵۸۸۴
جمعیت کل کشور به هزار نفر	۶۵۰۵۷	۶۶۱۰۶	۶۷۱۷۱	۶۸۲۵۴	۶۹۳۵۵	۷۰۴۲۳
تولید ناخالص داخلی سرانه کشور به هزار ریال	۱۱۳۲۵	۱۴۲۸۸	۱۷۷۸۲	۲۲۰۹۵	۳۰۱۴۸	۳۸۵۳۸
شاخص بهای تولید کننده در ایران (۱۳۷۶=۱۰۰)	۱۸۸.۱	۲۱۳.۴	۲۴۶.۸	۲۸۸.۳	۳۱۵.۶	۳۵۴.۰
تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی کشور به هزار ریال (به قیمت ثابت سال ۸۱)	۱۲۸۴۸	۱۴۲۸۸	۱۵۳۷۶	۱۶۳۵۵	۲۰۳۸۵	۲۴۲۲۲
نرخ ارز به ریال	۷۵۰۰	۷۹۷۰	۸۲۹۹	۸۷۳۷	۹۰۴۴	۹۲۱۰
تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی کشور به دلار (ppps)	۱۷۱۳	۱۷۹۳	۱۸۵۳	۱۸۷۲	۲۲۵۴	۲۵۲۲
ضریب تعدیل	۳.۴	۳.۴	۳.۴	۳.۱	۳.۰	۳.۰
تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی تعدیل شده کشور به دلار (ppps)	۵۸۲۴	۶۰۹۶	۶۳۰۰	۵۸.۳	۶۷۶۲	۷۵۶۶

جدول ۲۸ - معایبه (ppps) برای استان

سال	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
تولید ناخالص داخلی استان به میلیارد ریال	۱۸۹۴۹۵	۲۳۶۲۴۴	۳۰۷۱۷۵	۳۷۲۱۰۱	۴۶۶۱۵۷	۵۸۳۹۸۸
جمعیت کل استان به هزار نفر	۱۱۷۳۹	۱۲۰۵۰	۱۲۳۷۳	۱۲۷۰۶	۱۳۰۵۳	۱۳۴۱۳
تولید ناخالص داخلی سرانه استان تهران به هزار ریال	۱۶۱۴۲	۱۹۶۰۶	۲۴۸۲۹	۲۹۲۸۶	۳۵۷۱۳	۴۳۵۳۸
شاخص بهای تولید کننده در ایران (۱۳۷۶=۱۰۰)	۱۸۸.۱	۲۱۳.۴	۲۴۶.۸	۲۸۸.۳	۳۱۵.۶	۳۵۴.۰
تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی استان به هزار ریال (به قیمت ثابت سال ۸۱)	۱۸۳۱۳	۱۹۶۰۶	۲۱۴۶۹	۲۱۶۷۸	۲۴۱۴۸	۲۶۲۴۶
نرخ ارز به ریال	۷۵۰۰	۷۹۷۰	۸۲۹۹	۸۷۳۷	۹۰۴۴	۹۲۱۰
تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی استان تهران به دلار (ppps)	۲۴۴۲	۲۴۶۰	۲۵۸۷	۲۴۸۱	۲۶۷۰	۲۸۵۰
ضریب تعدیل	۳.۴	۳.۴	۳.۴	۳.۱	۳.۰	۳.۰
تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی تعدیل شده استان تهران به دلار (ppps)	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰

جدول ۲۹- PPP S- کشور و استان تهران و در نظر گرفته شده برای شهرستانهای استان تهران

۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	مناطق
۲۵۲۲	۲۲۵۴	۱۸۷۲	۱۸۵۳	۱۷۹۳	۱۷۱۳	کل کشور
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	استان تهران
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	اسلامشهر
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	پاکدشت
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	تهران
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	دماوند
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	رباط کریم
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	ری
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	ساوجبلاغ
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	شمیرانات
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	شهریار
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	فیروزکوه
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	کرج
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	نظرآباد
۲۸۵۰	۲۶۷۰	۲۴۸۱	۲۵۸۷	۲۴۶۰	۲۴۴۲	ورامین

جدول ۳-۳۰ تعدیل شده کشور و استان تهران و در نظر گرفته شده برای شهرستانهای استان تهران

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۵۸۲۴	۶۰۹۶	۶۳۰۰	۵۸۰۳	۶۷۶۲	۷۵۶۶
استان تهران	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
اسلامشهر	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
پاکدشت	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
تهران	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
دماوند	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
رباط کریم	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
ری	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
ساوجبلاغ	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
شمیرانات	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
شهریار	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
فیروزکوه	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
کرج	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
نظرآباد	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰
ورامین	۸۳۰۳	۸۳۶۴	۸۷۹۶	۷۶۹۱	۸۰۱۰	۸۵۵۰

جدول ۳۱ - شاخص * تولید ناخالص داخلی سرانه واقعی تبدیل شده (GDP index) در مناطق و سالهای مختلف

مناطق	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
کل کشور	۰.۶۷۹	۰.۶۸۷	۰.۶۹۲	۰.۶۷۸	۰.۷۰۴	۰.۷۲۳
استان تهران	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
اسلامشهر	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
پاکدشت	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
تهران	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
دماوند	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
رباط کریم	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
ری	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
ساجبلاغ	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
شمیرانات	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
شهریار	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
فیروزکوه	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
کرج	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
نظرآباد	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳
ورامین	۰.۷۳۸	۰.۷۳۹	۰.۷۴۸	۰.۷۲۵	۰.۷۳۲	۰.۷۴۳

* Index

شاخص توسعه انسانی در کشور

باتوجه به مباحث مطروحه در مورد شاخص های توسعه انسانی، استان تهران و شهرستانهای آن، اینک ضمن ارائه جدول رتبه و شاخص توسعه انسانی کشور ایران از سال ۱۹۹۱ تا سال ۲۰۰۸ میلادی آخرین گزارش منتشره از سوی سازمان ملل متحد، متضمن شاخص های توسعه انسانی در سال ۲۰۰۸ مربوط به عملکرد سال ۱۳۸۵ کشور ایران ارائه می گردد.

جدول شماره ۳۲: جایگاه ایران از لحاظ شاخص توسعه منابع انسانی براساس
گزارشات سازمان ملل متحد (۲۰۰۸-۱۹۹۱ میلادی)

ردیف	سال ارائه گزارش	رتبه ایران	عدد شاخص	درآمد سرانه تبدیل شده به قدرت برابری دلار (PPP)	کشورهای ارزیابی شده
۱	۱۹۹۱	۹۲	۰/۵۷۷		کشورهای در حال توسعه
۲	۱۹۹۲	۹۰	۰/۵۴۷		کشورهای در حال توسعه
۳	۱۹۹۳	۱۰۳	۰/۵۵۷		کشورهای در حال توسعه
۴	۱۹۹۴	۸۶	۰/۶۷۲		کشورهای در حال توسعه
۵	۱۹۹۵	۷۰	۰/۷۷۰		کشورهای در حال توسعه
۶	۱۹۹۶	۶۶	۰/۷۵۵		کشورهای در حال توسعه
۷	۱۹۹۷	۷۰	۰/۷۸۰		کشورهای در حال توسعه
۸	۱۹۹۸	۹۵	۰/۷۵۸		کشورهای دنیا
۹	۱۹۹۹		۰/۷۱۵		کشورهای دنیا
۱۰	۲۰۰۰	۹۷	۰/۷۰۹	۵۱۲۱	کشورهای دنیا
۱۱	۲۰۰۱	۹۰	۰/۷۱۴	۵۵۳۱	کشورهای دنیا
۱۲	۲۰۰۲	۹۸	۰/۷۲۱	۵۸۸۴	کشورهای دنیا
۱۳	۲۰۰۳	۱۰۶	۰/۷۱۹	۶۰۰۰	کشورهای دنیا
۱۴	۲۰۰۴	۱۰۱	۰/۷۳۲	۶۶۹۰	کشورهای دنیا
۱۵	۲۰۰۵	۹۹	۰/۷۳۶	۶۹۹۵	کشورهای دنیا
۱۶	۲۰۰۶	۹۶	۰/۷۴۶	۷۵۲۵	کشورهای دنیا
۱۷	۲۰۰۷	۹۴	۰/۷۵۹	۷۹۰۰	کشورهای دنیا
۱۸	۲۰۰۸	۸۴	۰/۷۷۷	۱۰۰۳۱	کشورهای دنیا

این گزارش حاکی از آن است که رتبه ایران در بین ۱۷۹ کشور جهان، با شاخص ۰/۷۷۷ رتبه ۸۴ را کسب نموده است و بدین ترتیب جایگاه مناسبی در بین کشورهای دارای توسعه انسانی متوسط رو به بالا احراز نموده است. این در حالی

است که درآمد سرانه تعدیل شده به قدرت خرید (دلار) در ایران بیش از ۱۰۰۰۰ دلار ذکر شده است (حداقل درآمد سرانه تبدیل شده به قدرت خرید ۲۸۱ دلار برای کشور کنگو و حداکثر ۷۷۰۸۹ دلار برای کشور لوکزامبورگ) که چنانچه صرفاً کشورها را بر مبنای درآمد سرانه مورد سنجش قرار دهیم جایگاه ایران در بین کشورهای جهان رتبه ۶۸ را حائز خواهد شد که از این حیث وضعیت کشور ایران تقریباً بالاتر از اغلب کشورهای آسیایی و منطقه خاورمیانه و تقریباً نزدیک به کشورهای با سطح توسعه انسانی بالا می باشد.

منابع:

۱. میانی توسعه اقتصادی - محمود روز بهان - انتشارات تابان
۲. گزارش های اقتصادی سازمان مدیریت و برنامه ریزی برای سالهای ۷۵، ۸۱ و ۸۲
۳. گزارش های توسعه انسانی سازمان ملل متحد (تعریف توسعه در گزارش سال ۹۰)
۴. ارقام جمعیت کشور، استان و شهرستانهای تهران و نتایج سرشماری نفوس و مسکن در سالهای ۱۳۸۵:۱۳۷۵ سایت مرکز آمار ایران
۵. سازمان آموزش و پرورش شهر تهران
۶. مدیریت آموزش و پرورش استثنایی شهر تهران
۷. سازمان آموزش و پرورش شهرستانهای تهران
۸. مدیریت آموزش و پرورش استثنایی شهرستانهای تهران
۹. موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۰. اداره فناوری اطلاعات دانشگاه آزاد اسلامی -
۱۱. ارقام تولید ناخالص داخلی برای کل کشور و استانها در سالهای ۸۰ تا ۸۴ در سایت مرکز آمار ایران
۱۲. گزارش های توسعه انسانی سازمان ملل در سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۵